

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ (Comparative descriptive study) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ระหว่างผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้และผู้ป่วยที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ ในตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ (Comparative descriptive study) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ระหว่างผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้และผู้ป่วยที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ ที่มารับการรักษาในคลินิกความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสันทราย ตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นความดันโลหิตสูง ชนิดไม่ทราบสาเหตุและได้รับการรักษาด้วยยาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป ที่มารับรักษาที่คลินิกโรคความดันโลหิตสูงในโรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านสันทราย ตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งผู้ที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้และผู้ที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ จำนวน 158 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัว และ โรคประจำตัวอื่นๆ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้ยา ด้านการใช้ยาถูกต้องตามหลักการ ด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายจากการใช้ยาหรือการจัดการกับอาการข้างเคียง และด้านการปฏิบัติอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ยา เช่น การเก็บรักษา ยา การไม่หยุดยาเอง เพิ่มหรือลดขนาดยาเอง การปฏิบัติเพื่อป้องกันการลึ่มรับประทานยา พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ได้แก่ การรับประทานยา

แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ ประกอบด้วยด้านการรับประทานยาถูกต้องตามหลักการ จำนวน 7 ข้อ ด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายจากการใช้ยาหรือการจัดการกับอาการข้างเคียง จำนวน 7 ข้อ และการปฏิบัติอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ยา จำนวน 6 ข้อ โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	ผู้ตอบปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นประจำหรือทุกครั้งที่มีการกิจกรรม
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	ผู้ตอบปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นบางครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	ผู้ตอบไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมเลย
ไม่เคยเกิดเหตุการณ์	หมายถึง	เหตุการณ์นั้นไม่เคยเกิดกับผู้ถูกสัมภาษณ์เลย

การให้คะแนนแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงซึ่งมีทั้งข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 6, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 19 และข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 7, 11, 12, 17, 18, 20 เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก	ข้อความที่มีความหมายทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	ได้ 2 คะแนน	ได้ 0 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ได้ 1 คะแนน	ได้ 1 คะแนน
ไม่เคย	ได้ 0 คะแนน	ได้ 2 คะแนน
ไม่เคยเกิดเหตุการณ์	ได้ 3 คะแนน	

การแปลผลคะแนนของพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงพิจารณาจากคะแนนดิบของพฤติกรรมการใช้ยา โดยวิธีการหาอันตรายภาคชั้นโดยใช้ค่าพิสัยโดยคำนวณจากค่าสูงสุดลบด้วยค่าต่ำสุดแล้วนำผลลัพธ์ที่ได้แบ่งเป็น 3 ช่วงเท่าๆ กัน (ประกอบ วรรณสูตร, 2542) ซึ่งสามารถแปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมน้อย โดยกำหนดระดับคะแนน พฤติกรรมการใช้ยาในแต่ละด้าน ดังนี้

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมการใช้ยาโดยรวม

27.1 - 40	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
13.1 - 27	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
0 - 13	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมการใช้ยาในด้านการรับประทานยาถูกต้องตามหลักการ

9.33 - 14	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
4.67 - 9.32	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
0 - 4.66	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมการใช้ยาในด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายจากการใช้ยาหรือการจัดการกับอาการข้างเคียง

10.1 - 15	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
5.1 - 10	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
0 - 5	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมการใช้ยาในด้านการปฏิบัติอื่นๆเกี่ยวกับการใช้ยา

8.1 - 12	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
4.1 - 8	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
0 - 4	คะแนน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ได้ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคความดันโลหิตสูง ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้ยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุม ความชัดเจนความเหมาะสมของภาษาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index: CVI) ได้เท่ากับ 0.97 และนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงคำถามให้ถูกต้องตรงตามประเด็นที่ถามให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

การหาความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่หาความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทดสอบใช้กับผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร จำนวน 20 ราย และนำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เท่ากับ 0.77

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มประชากร

การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้เสนอโครงร่างการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาสาธารณสุขศาสตร์ หลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยจัดทำเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า การให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่ถูกเปิดเผยเป็นรายบุคคล การนำเสนอจะนำเสนอผลการศึกษาเป็นภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆต่อกลุ่มประชากร และในระหว่างที่ทำการศึกษากลุ่มประชากรสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการศึกษาได้หากต้องการ โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผลให้ผู้ศึกษาทราบ

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้นำหมู่บ้านในเขตตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเข้าไปศึกษาในพื้นที่
2. ผู้ศึกษาพบผู้นำหมู่บ้านในเขตตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาและขอความร่วมมือในการทำการศึกษาร่วมทั้งนี้ในวัน เวลาในการเข้าไปรวบรวมข้อมูล
3. ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การศึกษาและวิธีการรวบรวมข้อมูลให้ประชากรทราบและขอความร่วมมือจากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรด้วยตนเอง
4. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ข้อมูลส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งโดยรวมและรายด้าน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาระหว่างผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้และควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ โดยใช้สถิติ independent sample t-test